
Bogdan Arnautović
POSTELJA ZA HAUBICE

h,d,p,
hrvatsko društvo pisaca

/

b

P

BIBLIOTEKA POEZIJE [16. kolo, knjiga 84.]

Glavni urednik:

Ivan Herceg

Uredništvo:

**Alen Brlek, Ivan Herceg, Monika Herceg,
Kruno Lokotar, Damir Šodan**

HRVATSKO DRUŠTVO PISACA

Basaričekova 24, Zagreb

za nakladnika:

Edi Matić

urednica:

Monika Herceg

dizajn naslovnice:

Boris Kuk

prijelom:

Jasna Goreta

tisak:

Grafocentar

studeni 2023.

Ova knjiga objavljena je uz financijsku potporu Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske

Bogdan Arnautović

**POSTELJA ZA
HAUBICE**

biblioteka

POEZIJE [16. kolo, knjiga 84.]

Copyright © 2023. Bogdan Arnautović

All rights reserved.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem xxxx.

ISBN: xxxxx

Djeca Banovine
najviše vole crtati
mrak između zvijezda.

Podsjeća ih na čokoladu
kakvu djed kupuje baki
prvog dana proljeća.

Zdravlje je crne boje,
kaže djed,
prije no što se sagne
kako bi baki položio
kockicu na jezik.

2

Djeca Banovine
najviše vole
kada im djed
napravi frulu
od stabljike maslačka.

Iz stabljike maslačka
izlazi zvuk što anđele
ostavlja ukipljene
u mjestu.

Takvu frulu zna
napraviti samo
djed iz trećeg stiha
ove pjesme.

Noktom rascijepi
vrh stabljike.
Noktom u njoj
izbuši i nekoliko
rupica kako bi
proizveo zvuk
koji može
stvrdnuti dugu.

Čim se to dogodi
njegov će unuk
prvi proći ispod nje.

3

Okani se riječi
u rano jutro.
Svaka ima
zvjersku čeljust.
Svaka bi ubila bajku.

Okani se riječi u podne.
One grle lešinu.
I tjeraju mraz u tijelo.

Okani se riječi uvečer.
O njih se vješaju uljanice
s pregorjelim uljem.
I gasnu.

Ljudi na umoru
topliji su od njih.

4

Naš susjed ima
mraz u nogama,
kaže djevojčica
smeđih očiju,
dok joj kašalj
trga nejaki glas.

Rečenica zvuči
kao zaglavljena
u kravljoj glavi.

Kroz prozor
gleda muškarca
u invalidskim kolicima.
Zgradu napušta
da osluhne bojište.

*U mojim ratovima
nitko ne smije umrijeti,*
kaže djevojčica
i jezikom ljulja
svoj mliječni zub.

5

Kućedomaćin na
Banovini i u ratu
golom rukom
otvara željezna vratašca
i puše u žeravicu.

Na isti način,
cijele noći,
plamen potiče
kućedomaćica.

Oni ne skrivaju
da im je prošlost
najveći dio života.

6

Kad domaćinu
u kuću
bane nezvani
gost,
dobije drvenu žlicu,
i s ukućanima
večera
iz jedne zdjele.

Djeca mu naprave
ležaj na podu.
U sobi
koja se ne grije.
Na perini
od komušine.

Gost obično
stiže za oluje
i kad se prisuši
dobije komad pidžame
najstarijeg
od ukućana.

Sporo se,
i stidljivo presvlači.
Drven kao kolac.
Kao da mu je

u krv
umiješano malo
blata oko čatrnje.

Rado bi i mjesec
zastro tkaninom
nekom.

Prije no što će leći
gost pita domaćina
ima li kakvih
posebnih moći?

Dobije li
negativan odgovor
gost sanja travu:
mekanu udolinu preko
koje pretrčava život
dok još i ne zna
ime svoje.

S prvim jutarnjim svjetlom
gost napušta utočište.
U kući se dugo
ne čuje ništa
osim njegova srca.

7

Svaki je kovitlac
djelo đavola.

S istoka dolazi
u vidu propovijedi od
treseta i govna.

Iz mjesta gdje je put
do prvog susjeda
prohodan samo
usred ljeta.

Gdje se biološka
braća i sestre
na sudu gledaju.
Gdje se najljepše
riječi za stoku čuvaju.
Gdje se čovjek
cijeni po tome
koliku sjekiru
iza vrata drži.
Gdje kuća za
ovce i ljude
isti ulaz ima.
Svi što umru

bilo gdje
na svijetu
tamo se pričeste
prije konačnog
rasporeda.

Banovina je dio
rasutog nebeskog
hotela s crkvom
za obitelj
u svakom selu.

Crkva i ne bi
smjela biti veća.

Kad žena
s mlijekom
u dojnama
s brda na
brdo prenosi
vijest život može
i milosrdan biti.

Dok se ne ponudi
bolje nešto
ovdje se uz
Boga ostaje.
I dozapovjednika
koji nas imenom po
bunkerima raspoređuje.

Kako je onome
što leži

ispod vjetra
kraj tebe u bunkeru,
znaš po tome
kamo gleda.

Osvrće li se
prema dimu
rodne kuće,
čuvaj i sebe i njega.

Ne skida li
s oka onoga tko
o glavi radi
blizak ti je
sijač dobrih dana
na svijetu.

Je li rat u cijelom
svijetu sad, mama,
pita djevojčica smeđih očiju.

Ne, srećo, kušnjama
smo izloženi samo mi
između Kupe i Une.
Valjda Gospod našu
spremnost za život
propituje.

Voljela bih sjesti
kraj tebe
i plakati.
Nenosivo je to
breme za mene.

Plakati dok bezuvjetno,
mir i druge lijepe riječi
ne uđu u plotove
našeg zavičaja.

Riječi naših očeva
i djedova
gađaju sve osim smisla.

Naši su očevi

i djedovi puni gorčine
jer o grudima njihovih
žena nijedan vrijedan stih
napisan nije.

Muka je sudbina
njihova duha,
a naša da nećemo
dočekati drugi
medeni mjesec, niti ćemo
za života
okrunjene biti.

Svako slovo Biblije
napisano je u
našim bunkerima.

Za snježnih večeri,
u veljači,
prozirnoj kao
zrak u pokretu.

Nema istih života,
kaže mladić
sinoć pristigao u postrojbu.

Nevrijeme divlja
nad stropom
bukovih balvana.

Ni ime mu ne znamo,
a već nas poučava
kako čudovišta
pripitomiti.

Građen poput divokoze,
u dva koraka
sve nas obide,
odlučan da ga crv
i u duelu misli
ne porazi.

Potiho dalje reži:
Raznoliko je besmisleno
ako smo na kraju
gnojivo za čemprese!

Ili je netko
zakazao u odgoju,
ili smo dobili još
jednog koji će
ponoru dubinu odrediti.

Nema sočnije
psovke
od naše:

kad promašimo
cjepanicu
na panju,
kad nas prevrne vjetar,
kad utonemo u snijeg,
kad dopustimo ženi da
izvuče malo nježnosti
iz naših srca.

Napjev našeg djetinjstva nejak je
da uspavaje da uspava
ovaj bunker.

Pothlađeni.
Neispavani.
Gladni.
Prljavi.

Nitko uzbuđen
što ga Gospod
na stražu budi.

S kapom na uhu,
svaka dva sata,
drugom dotakne rame.

I obamrlost
ustupi mjesto
kreposti.

Drhtava izvana,
(drhtavica naša
stiže s druge strane)
nalik muškarcu
spuštenih ramena,
šojka kreštalica
polaze jaja
u krošnju nadomak rova.

Zemlja se vrti.
Mrtvozornik lašti lijes
kao da čisti
najčišći biser.

Ništa novo
pod svodom.

Rđa u rutini
svoj glavni sastojak
vidi.

Stotinu trinaest
kilograma hrče
udno zemljanog zida.

Ako se nešto
dobro prigrize
najčvršće se spava
u ratu.

Nos svinut,
naheren.
Kao u živinčeta
što liže mlado.

Centimetar mu
od dlana
leži kalašnjikov.

Nekom dom,
nekom kraj svijeta.

Probdjeti nam je
ovu noć,
ratnici su
društvena bića.

Kakvi smo mi
majstori bili!

Metalci.
Cimermani.
Mesari.
Grnčari.

Kakvu smo
šljivu pekli!

Kakav
hrvatski ugao
pleli!

Samo nam
s glavom
nije išlo.

Preniska cijena.
Sirova vijuga.
Kratak fitilj.

Čupkam glavicu
maslačka, komad
travnjaka utjehu.

Tama trogodišnje
ruke i deblo
što mi
raskoljuje sjenu,
od snajpera
me čuvaju.

Jučer sam
minu po
minu
polagao u
polje zasuto
zumbulima.

Kao da u
rodilištu
novorođenčad
razvrstavam.

Krv ratnika
Šumi kao
prepona
ždrijepca.

Dok nisam našao
izlaz bilo je
kao da sam
rebrima
oštricu strugao.

Jastuci su
naši:
šaka guščjeg
perja i jeftina
tkanica,
pravokutna,
na koljenu
šivana,
lišeni šapata
i druge
lascivnosti.

Djecu imamo
da nas netko
s legalnim,
duplim ključem,
pronade prije
nego se
crvi nama nahrane.

Mi smo obični ljudi.
Voda i ugljik.
Ni deset kuna
na crnom tržištu.

Soli imamo tek da se
za stoku pobrinemo.
Zasijemo sjeme.
Izbegnemo nož, stolac,
sjekiru u krčmi.

Poneku besramnost
pokupimo usput.
Puno je bordela
oko nas.

Nama se društvo
okoristi tek
kad zasvira orkestar
haubica.

Bogu smo dragi
jer ne težimo dotaknuti
Njegovu riječ.

Rijetki od nas se
usude pa je

unakaze, iznevjere,
svaku pristojnost
ostave kad se
obruše na Nju.

Najpametniji od nas,
čim rođenje
pretvore u hod,
pokupe zavežljaj,
i nestanu u noć.

*Ja ideeeeeeem,
tko se nije
skriiiiioooo...*

Uz desno oko
titra joj živac.
Djevojčici sa
smeđim očima.
Kao vječni plamen
prizemljen uz imena
poginulih.

Suho strnište
pretrčava
zavrnutih čarapa.
U njima će
i u postelju kad
se poljube dva
goluba na kruni krova.

Trči i traži,
i smije se
da te trbuh zaboli.

Mjera njenog struka
gravura je iz
rijetke knjige.

Na tom strništu
ni adrese,
ni kućnog broja,
i zrak ispod njenih
stopala kao da ništa
ne posjeduje.

U doba kad se
ženke lisica kote,
nešto uvijek kućom
prođe.

Zvukom potisne
orgulje na mijeh.
Oblikom stog
sijena pod vedrim
nebom.

Iz zrnatog drva
na podu
digne se galaktika
kukaca.

Sunce zapljusne
ljutite bjeloočnice
moje majke koja se,
da umiri dvojbu,
okrene krotkom,
pastirskom Isusu
u čamcu na vesla
i prekriži se, da ne
ostane perce u tami.

U otisku kravljeg
stopala
najbolje uspijeva
trputac.

Kad hoću duši
priuštiti malo mira
dovedem je do tog
prizora, i pustim
da gleda.

To ne piše u
Knjigama,
za to nema
latinskih naziva
u liječničkim spisima.
Nemar učas
prinese zlo.

Kad treba
zbrinuti starce
i gusjenice,
damo si truda.
Dušom se, valjda,
beznadno baviti.

U ovom našivku
prirode antropolog bi
imao posla
za više života.

Mi, od krvi i mesa,
zavidimo krvotoku
godova.

Biskupova propovijed
za nas je kratka,
krvožedna.
Plitica za milodar
sve dublja.

Srh krivnje zatvara nas
u sazviježđa stvorena
čvrstom rukom.

Pod sjenilom mjedenog
lusteru samo priče
o herojstvu rastu.

Boja ptica slijedi
boju godišnjih doba.

Nama je neprirodna
svaka aktivnost usmjerena
svjetlu.

U slijepoj smo ulici.

Nama u stoljeću
više puta stigne gost
i izuje čizme.
I drska bi se riba
prije povukla.

Mi cijeli život
ne kažemo
ništa zapisa vrijedno.
Iz svakog našeg
ormara za velikog
spremanja ispadne
neka cijev.

Definicija rata
stvorena je
preko naših leđa.

Preko naših leđa
širi se
i prilagođuje.

Pognuta,
kao uslugu
da traže,
naša će je
leđa i razvući
u prašini.

S onim što
mi imamo
drugi bi plivali
u bogatstvu.
Jodna voda.
Plodna crnica.
Krvava povijest.

Školu ne možemo
završiti ako ne znamo
imena svih žena
Henrika VIII,
broj australskih ovaca
na ispaši i
pod stajskim krovom,
ime psa Josipa Broza
za bitke na Sutjesci.

Navikli na poniženja
niti smo krenuli,
niti ćemo stići.

Krdo divljih svinja,
u slijepom zavoju,
prije no susjed,
preprijedit će nam put.

Nama je snošaj
u blago ljetno
popodne, tik pred
granatiranje grada,
najbliži besmrtnosti.

Prije 6,
kad je
zrak pitak,
mliječan kao
nabožna pjesma,
u grad
izađu ljudi.

Obave šetnju
s ljubimcem.
Obave vizitu
kanti i kontejnera.
Obave nuždu
uz stablo kestena.

U podne
izađu nepogrešivi
i delikatni.
Unesu malo
gospela
na pločnik,
popiju kavu
i vrate se
u tihu vibraciju.

Sramežljiv kao
zakašnjela zraka

svjetla u kapelici,
iza ponoći
izađem i ja.

Sretnem *ljubilo ja*
moju dragu domovinu
i finesama daha
pjevamo da ti se
gaće zatresu.

Svaki naš dan
počne jučer.

I mi zapnemo:
mljekarstvo,
voćarstvo,
krmača tov,
tustih i
prutastih.

Sve kako bi
ishodišta hitaca
bila dalja,
trajanje jeke
dulje.

Muškarci, djeca,
žene... misle
isto, rade
isto,
dok se sljepoočnice
ne istanje.

Kad legnemo,
mrtvi smo

umorni,
i prvo što
jutrom ugledamo,
latice su haubice.

Iz dana
u dan,
poput vjeverice
suočene s granom
u raspadanju,
učimo smanjiti
očekivanja.

Naša je svijest
u zamoru
konjske sapi.
Za strah
nismo odmorni.

Kao kupus
koji se po
kupušnjaku širi,
naša mračna
strana krvlju
natapa zemlju.

Klinički zvuk
tih riječi
prati me
od djetinjstva,
i sve što

sanjam je
kako smrt na
mjeru starosti
svesti.

Melodiozno je
ime rata.
Zemlja i krv,
falset u dvoglasu.

Kad počne,
obeća kako će
promijeniti svijet.
I doista:
slavoluk od
lubanja svaki
put biva veći.

Prvo dođu
oni što ratuju
s pravopisom,
oni ispod
visine sobnog
ventilatora.
Ritam u nogama
daje im crna
tipka klavijature,
izvučena na forte.

Oni što recept
za rat s
koljena na

koljeno prenose,
dođu zadnji,
i udišu barut,
kao slastičar šećer.

Oni kažu:
rat je jazz bez
zidova, valja
ga spasiti od
izumiranja.

Zatvarač *papovke*
kao nauljeni
prepečenac
na tkanici
finijoj od
svadbenog ruha.

Prvo što djeca
u kući nauče
rastaviti je
i sastaviti
pušku.

Grudobran, branik
rova, jedino
čvrsto tlo
na koje smo
ikad stali.

Naša je gramatika
smrti nepojmljiva.
Razgovor s Ivekom:
fonetika i fonologija,
morfolologija, sintaksa...

Smrti je nevažno
koliko š i ć

u prezimenu imamo,
dok njeno ime
slavimo.

U miru
zapećak,
u ratu
nosivi stup.
Naša je zemlja
komoda s
tisuću špilja.
Zid svake
kuće završava
u nasadu
krizantema.
U istoj škrinji
držimo zastavu,
koračnicu
i crninu.

Rijeke su
naše tanke
kao lomljiva
trava.
Krv i alge,
nema tirkiza
u njima.

I domaća
živad
ima više

vlastitog života
od nas.

Odanost naša
ima cijenu
piva /iz zelene boce/,
naša je ambicija
ratni trofej.

Ipak, za neki
zadivljeni osmijeh
popunili bi se,
i počeli mirisati
na kvasac.

Mi što mlijeko
iz vimena
pijemo,
s izvora
vodu;
što kruh rukom
lomimo
jer za tako
nešto nož
je sveta stvar.
Mi što prije
žene konja
zbrinemo, što
za prve igračke
svoje djece
protugradne topove
imamo.
Mi čija se
igla u kompasu
pomakne samo
kad bunkeru
priđemo.
Mi kad se pogledamo
već na prvoj
rodoslovnoj grani
imamo nekog tko je
strijeljan, kome

je grlo rezano,
tko se sudbini
dao misleći
da ju je jedini
pretekao.

Ja nožem, ja
cjepanicom, ja
jastukom, ja
bombom ručnom, ja
ušicom sjekire, ja
kosom tupom, ja
bajunetom, ja
čekićem, maljem, ja
objedom i rugom, ja
strujom, gladu i žeđu, ja
rogom bika, kopitom, ja
gusjenicom tenka, vatrom, ja
kugličnim ležajem, ja
batinom, žicom, seljačkim
anarhističkim hodom, ja
ljutom špirom.

Ja,
vjenčan u ratu,
preživjeh.

Kočijaška prostota
vrsta je riječi
kojom se služimo.
Jednako u
dokolici,
jednako u
znoju.

Ruševnu, bez
krova, kao
ptičje gnijezdo.

Samo u protusvjetlu
zakučastu vrstu
riječi ponekad
netko zatraži.

Prevoditelj s
onostranog
primjeren bi bio
da to razjasni.

Od zaselka do
zaselka, utabanim
putom, obilaznim
ili prečicom.

Od praga do
praga pobožan se
čovjek ne bi
prestao križati.

Prozori nemaju
rešetke, vrata se
ne zaključavaju.
Sve što vrijedi
oružje je, nikad
rđom oblijepljeno.
Svaka ga kuća ima.

Kao kroz
bjelkasto vapno
naše je žito
šrapnelima požnjeveno,
rezonancom topovske
cijevi kukuruz pobran.

Od svakog gubitka
oporavljamo se
rakijom dok tijelu
ne oduzmemo
kretnju.

Našim je krvotokom
divizija alkohola
prošla. Muka se
najbolje izbacila smjesom
kruške tepke i marelice, a
jauk dudovačom.

Kad ulici
nadjeneš
ime heroja
nikad kraja
promjenama.
Ilegalac, bravar,
pastir, žena s plahtom
atentator, student,
španjolski borac.

Ulicu bi valjalo
nazvati
po krastavcu,
bijelom lopoču možda,
ili veprovom zubu.

Svjetlo iz takve
ulice, pa makar
i iz stijenja
petrolejke,
vidjelo bi se
do planine
čuvene po svojim
jagodama.

Na Ivanjsku
noć šljivovice
ispijemo za
dvije jetre.
Jedan drugome
spomenemo Sunce,
Mater, Krv
Isusovu...,
kao da sve,
prstima, iz
matičnog stada
vadimo.
Kucne neki
čas kad
i dvosupnicu
spomenemo;
jednaku u vodi,
jednaku u mulju.
S ničije zemlje
uklonimo cvijeće
(nije li mu tek na
lijesu mjesto)
i posjedamo oko
vatre.
S neprijateljem
potegnemo iz
iste boce,

i izjedemo vepra.
U čas,
kao vrsta
sazrijemo.

Samo u Ivanjskoj noći
jezik nam se
razveže dulje
od minute.
I kao što
vodenih ptica
jato, prsne
na kliktaj
orla, tako
i nas,
od skotne
mačke brže,
zora
rastjera.

Na Ivanjsku
noć šume
oko naših sela
zibaju se
na koljenima
milijun malih
anđela.

Jedan gleda
u punu čašu
i satima
ništa ne kaže.

Drugi je
ispio svoju zadnju
i smije se
njegovoj paklenoj
muci.

Priča o tankim
kućnim zidovima
dopola raskoljenim
potresima
možda i ne spada
u ovu knjigu
no, pridite bliže.

Ako se razumijete
u ljude
čuti ćete Banovca
kako u maramicu
udno
zidova
jeca.

Ljudi nas
listom zaobilaze.

Kroz Banovinu krenu, pa
skrenu.
Zasmeta im
stara kruška,
bunker uz
nju, rubnici
šumskog puta,
zloguki prijenos
patnje kao
nož kroz
maslac.

Bog ovdje
ne šalje anđele:
da ne uđu u
uniformu.

Laneš li ovdje
nešto
o ljubavi,
odmah te
posrame.

I sram spuste
do nadbubrežne
žlijezde

kao dugme
kroz rašivenu
rupicu.

Kuće nam
puste,
prazne.

Svaka za
kaplaj od
susjedove veća.

Gnojnice uz
njih, isušeni
ribnjaci, plotovi
poglegli.

Neke starom,
neke novom
granatom u
temelju posječene.

Ni božji zapis
pomoći im
ne može.

Kraljice rata,
moli za nas:

Neka nam rane
lake, izlječive
budu, a smrt
ako se već
uplesti mora,
čista i brza,
tvrda kao
zakrpano djevičanstvo,
neka nas povede
u jednom komadu
kako nas je majka
na svijet donijela.

Naša je zemlja
svračje gnijezdo
geografije.

Sve naše rijeke
su Stiks.
Sva naša brda
Monte Cassino.

Sve naše šume
Katinske,
sva polja
Krbavska.

Sav svemir oko
nas lijeska
u plotu.

Na pladnju je
ova zemlja.
Zgrabi tko što
želi i zamete
trag.

Stalno si
s ljudima.
Što kažu?
Hoće li
biti rata?

Pitam konduktera
lokalnog autobusa.

Jedni kažu – neće.
Drugi kažu – hoće.

Šeretski namiguje,
i umjesto karte
u ruku mi stavlja
bombu ručnu.

Pred svima.

Sudrug iz rova
od jutra riječ
prozborio nije.
Prosti soj.
S dna i
vrha.

Od jutra
granate ne
prestaju padati.

Pitam, je li mu
kakva zloglasna
žena (ima
takvih) škripcem
glasnice stisnula?

On krpicom lašti
čahuru metka.
Skrušeno i nijemo
kao da sluša
koral o mukama
Isusovim i
preostalom mrvicom
svoje slobode
okvir puni.

Obraz mu je
mokar na strani
gdje se muškarcu
obično suza javi.

Odgovara nevoljko,
kratko, kroz zube;
kako se izbjegava
razgovor o važnom:

Ne seri!

Mi, Hrvati
Banovine,
smo graničari.

Mi, Srbi
Banovine,
smo graničari.

Mi, Bošnjaci
Banovine,
smo graničari.

Mi, Židovi
Banovine,
smo graničari.

I svi ćemo,
pod nekim
stablom duda,
kao graničari umrijeti.

Ako mi,
graničari,
uopće umiremo?

Tko god dođe,
i izdrži ovdje
tjedan.
Postat će
NAŠ!
I bit će mu to
najvažnije
u životu.

Upravljat će
traktorom.
Rotacijskom balirkom.
Silokombajnom.

Sjekiru će držati
s obje ruke.
I pod kaputom
nositi nož.

Neka me Bog dragi
ubije ako sam
išta slagao!

Svi graničari,
kao i svi Cigani,
ukrasti hoće:

Dušu.
Poljubac.
Dobro mjesto
na travnjaku,
uz potok.

Bilo što...
Samo da nam
olakša
izdržati ovaj život!

Hoću kap
ovdje,
i ovdje,
i ovdje.

Prstom pokazuje
na koljena,
trbuh
i vrat.

Deset minuta
baka vrti bočicu.
Enigma poklopca
nalik dijademi
njoj je nerješiva.

Boze moj, pa ovako;

kaže unuka.
Noktom digne
poklopac, nagne
ga ulijevo.

*Kao kad gasis
vatra na otoku,
ili pokreces
motor podmornice,
bako!*

Tu je bijeli
rupčić, na
veličinu šake
savijen.

I ziherica.
Provjereno
pouzdan komad
gole žice.

Napipaj mjesto
gdje srce
kožu odiže.

Ne, ne tu!
U kukavice
je više
prema grlu.

Sad priđi
zidu.
Pomoli se,
ili zažmiri
samo.

Smrt ne voli
da je
svaka uš
gleda!

Naše su kuće
bez fasada,
s jednostrukim prozorima
i jelovim vratima.

Suncu ne želimo
otežati posao.

Ostaneš tjedan
u njima i
već si
težak karakter.
Kao kad predugo
sa ženidbom čekaš.

Naši anđeli,
staromodni u pogledu
vjernosti, ne
dolaze s neba.
Premda olako
obećaju
budući dan.

Naša je sloboda
nadzirana i ima
lutkarsko srce.

S prvim sumrakom
zakračunamo sva
vrata.

Inhibicija da moramo
štititi opstanak vrste
ovdje je trica
i kučina.

Srsi oporučne
riječi uvijek
smisle kako
da preživimo.

Premda cijeli
imetak naš
na leđa jednog
vola stane
još uvijek
nas zanima
zašto proljeće
dolazi i koliko
sjemenki u
šipku ima.

Kada sam
na dnu
pogledam u
šljivik, u
štagalj, potok
u kojem račići
tegle obrok
za cijeli dan.

Pogledam na
sjenik, urušeni
krov, ostatak
tromblonske, krater
između gredica
luka i
mahuna.

Mi nikad
do kraja
ne obnovimo
srušeno, ovdje
se ne sumnja
u Božju moć.

Ni Dobar
dan, ni
Pomoz' Bog,
ni Ljubim
ruke, ni
naklon, ni
kišobran nad
glavom.

Starinski džentlmen
Banovine u
bradu mrmlja kao
da kljunom
na praznu bačvu
nasrće kos.

Neki su
ljudi
graničari.

Neki samo
ljudi.

Pogovor

„Postelja za haubice“, fascinantna poema pjesnika Bogdana Arnautovića, čita se gotovo u dahu, a govori o Triplex confinumu, tromedi, hrvatskoj Banovini, za koju u uvodu stoji da je „trokutast rt, mističan i nikad do kraja proučen i pročitani prostor između Kupe i Une, milenijima osuđen na status „predziđa kršćanstva“. Upravo otvorenost tog prostora i granični položaj pridonijeli su surovosti tog kraja koji je vječno bio na udaru osvajača, ili pak krajiški prostor, mjesto između, uvijek militariziran. Sve to upisalo se u kod, sav taj usud, pa je čovjek Banovine predestiniran na tegobnu sudbinu. Arnautović piše svoju poemu u vrijeme kada se na Banovini događaju potresi koji donose novu dimenziju rasula u ionako napuštenom kraju. U potrebi da sačuva krhotine tog kraja, njegove razlomljene okrajke povijesti i sjećanja, te neizvjesnu budućnost, pjesnik stvara poemu u kojoj sublimira mentalitet ljudi tog kraja, a sve to kroz britku autoironiju, ali isto tako i nježnost, razumijevanje, jer i sam živi u tom podneblju i dobro ga poznaje. Budući da je i moj otac s Banovine, unosim kao kritičarka i taj dio iz osobne priče kao čitateljica, i mogu reći da je i moje poznavanje tog kraja, dok sam čitala ovu pjesan, nailazilo na prepoznavanje. Činilo mi se kao da pjesnik pogađa bit, na izrazito ekonomičan način, oporim izrazom, snažnim frenetičnim

ritmom piše posvetu kraju kojem se i divi, ali ga ne divinizira, već ga racionalno poetski opisuje. U uvodu ističe kako je „Svaki muškarac Banovine ljuti neprijatelj nježnome i nebeskome, poetskom dijelu svog bića...“ I doista, čini se kako se u Banovini osjećaji moraju kriti, mimikrija kroz masku nedodirljivosti se nameće kao sudbina, pa stoga pjesnik želi o tom aspektu napisati poemu kako bi onima koji ne poznaju Banovinu, na poetski način približio složenost tog podneblja o kojem se ne piše, čija povijest nije dovoljno istražena, a prošlost je čak *modus vivendi* u sadašnjem vremenu. Ono što je još posebnost Arnautovićeve poetike povezivanje je tog nježnog, krhkog, dječjeg (nije slučajno da se često spominju djeca), s teškim bremenom povijesti. Više pjesama posvećeno je djeci Banovine, onoj koja nose i lijepe uspomene na odrastanje u prirodi, ali i sjećanje na rat. „U mojim ratovima/nitko ne smije umrijeti,/kaže djevojčica/ i jezikom ljulja/ svoj mliječni zub“. Ubojitost riječi otkriva se pak u pjesmama kao opće mjesto: „Okani se riječi/u rano jutro./Svaka ima/zvjersku čeljust./Svaka bi ubila bajku.“ Unatoč oporosti, Banovina je i gostoljubiv kraj, ukućani gostoljubivo primaju goste: „Gost obično/stiže za oluje/ i kad se prisuši/dobije komad pidžame/najstarijeg/ od ukućana.“ Ipak, bez iluzija, Arnautović govori o tome da u tom kraju se „najljepše /riječi za stoku čuvaju.“, te da se „biološka/braća i sestre/na sudu gledaju.“ I da se čovjeka cijeni po tome „koliku sjekiru/iza vrata drži.“ I „isti je ulaz za ovce i ljude“. Arnautović Baniju naziva i dijelom „rasutog nebeskog/hotela s crkvom/za obitelj/u svakom selu“. I upravo taj metafizički dio

jest ono što pjesnik želi dohvatiti kad piše o Bani-
ji. Svu tu gorčinu, svu tu zanemarenost žena „jer
o grudima njihovih/žena nijedan vrijedan stih/na-
pisan nije.“ U hiperboličkim slikama povezuje se
biblijsko i banijsko: „Svako slovo Biblije/napisao je
u /našim bunkerima.“ Prožimaju se nebesko i sva-
kodnevno, ratničko i djetinje, obamrlost i krepost,
krhki napjevi djetinjstva i psovke pothlađenih rat-
nika, sve su to odrazi, lica banijskog kraja. Gorko
i ironično pjesnik govori i o tom da intelektualnost
nije odlika ovih krajeva: „Samo nam/s glavom/nije
išlo.“ Možda najpotresnija slika je ona kada lirski
subjekt minu po minu polaže „Kao da u/rodilištu/
novorođenčad/razvrstavam.“ I konstantno podsje-
ćanje na prolaznost, smrt, memento mori: „Nama
se društvo/okoristi tek/kad zasvira orkestar/haubi-
ca.“ Prožetost života prirode i životinja sa životom
ljudi, a ipak prolaze tek herojske priče, slavljenje
ratništva, i mrak, cijev puške kao metonimija rata
koji vječno traje. I čini se doista kao da jest *definicija
rata stvorena preko naših leđa*. Čak i ljubav je svede-
na na tren, snošaj pred granatiranje grada. I kao da
je gotovo nemoguće odijeliti se od tog kolektivnog,
sagraditi drugačiji identitet. Pjesnik povezuje dis-
paratno, cvijeće i haubice, i spajanjem organskog
i mehaničkog nastaju začudne sintagme, kao npr.
latice haubice. I sve te slike i zvukovi čine se kao da
su nasljeđe, kao nešto što ostaje u svijesti, a tako ne-
staje i ona opna koja san dijeli od smrti. Perpetuiira-
nje rata, prenošenje herojstva i smrti, nepravde, sve
povezano kroz niz: *zastava, koračnica i crnina*. Na-
silna smrt koja se prenosi u rodoslovlju, sve to niže
Arnautović u anaforičkim pjesmama, kroz ponav-

ljanja ključnih riječi na počecima stihova, pa kao da slušamo ratne bubnjeve dok čitamo, ili pak lirski napjev kroz eufoniju koju čine brojne pjesničke figure dikcije. Nije stoga slučajno da pjesnik navodi stihove kao antitezu: „Ulicu bi valjalo/nazvati/po krastavcu,/bijelom lopoču možda,/ili veprovom zubu..“ „Postelja za haubice“ duboko je antiratna poema koja slavi život, protiv je nasilja i to je izrečeno angažirano, ali bez deklarativnosti, snažnim poetskim sredstvima. Nedavni potresi na Banovini također nalaze odjek u ovoj zbirci kroz sliku tankih, kućnih zidova koji su „dopola raskoljeni/potresi-ma“. I kao da je pišući ovu poemu autor naslutio da će na kraju godine 2021. „ovaj kraj biti jednako zapušten kao i prije jer „Bog ovdje/ne šalje anđele/da ne uđu u/uniformu.“ Ili pak stihovi proročanski: „Mi nikad/do kraja/ne obnovimo/ srušeno“. Kuće ostaju puste, kuće mojih rođaka također, jer „Naša je zemlja/svrache gnijezdo/ geografije.“ I krug rata se ne zatvara, polja i šume nose oznake krvavih mjesta iz hrvatske i europske povijesti, ratna sjećanja lirskog junaka ne blijede, i kao da se sve događa sada: „Sudrug iz rova/od jutra riječ/prozborio nije.“ Sudbina graničara svih nacija, nije slučajno da pjesnik apostrofira sve one koji žive ovdje, Hrvate, Srbe, Bošnjake....Svi oni nose graničnu priču, nesigurnu i krhku, izloženu svim mogućim nevoljama, ali ipak Arnautović svoju zbirku završava apologijom Banovini: „kupite komadić Banovine:/jednom će vam trebati san iz kojeg se nećete/poželjati buditi/kupite Strieglov akvarel /da nikada više ne budete žedni.“ I ova zbirka ulančanih pjesama koje čine poemu baš je kao platno, kao ekfrazis,

slika i zvukovi i misao, o jednom kraju i njegovim ljudima kroz povijest koja polako prerasta u san. I na kraju, život je ionako samo san, kako su već zapisali i Calderon i brojni drugi pjesnici. „Posteljom za haubice“ Bogdan Arnautović vratio se, probudio iz sna koji je započeo u devedesetima, i konačno nastavio biti ono što u svojoj biti jest, pjesnik, odličan pjesnik.

Darija Žilić

Bilješka o autoru

BOGDAN ARNAUTOVIĆ rođen je 09. siječnja 1961. u Velikoj Jasenici (BiH). Studirao na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1985. do 2000. godine radio kao novinar i urednik u IRO „Jedinstvo“ Sisak i Radio Sisku te dopisnik „Večernjeg lista“ i „Novog lista“. Od 2000. direktor i urednik u obiteljskoj nakladničkoj kući „Aura“ Sisak. Književnu karijeru, objavljujući poeziju, ali i prozu, kritiku i esejistiku u brojnim književnim časopisima, novinama i zbornicima (Polet, Oko, Polja, Revija, Književna reč, Braničevo, Dialogi, Bagdala, Kupa, Riječi, Vijenac, Poezija, Tema...), te na televizijskim i u radijskim emisijama, počeo graditi osamdesetih godina prošlog stoljeća. Dosad je objavio osam knjiga poezije, proze i publicistike: Rano pobratimstvo (poezija, u zajednici s M. Pađenom, Petrinja, 1981./; Polifemov rukopis (poezija, Sisak, 1983.); Gea (poezija, Sisak, 1987.); I prešućujem drhtanje (poezija, nagrada Ratkovićevih večeri poezije Bijelo Polje, Crna Gora); Striegl, njim samim (publicistika, Sisak 1994.); Poljubac vode (poezija, Sisak 1996.); Boje seoskog sladoleda (proza, Sisak, 2014.) i Meridijan vinograda (poezija, MH Požega 2023.).

Autor je scenarija i redatelj više kratkih turističko promidžbenih filmova, kao i dokumentarnog filma o Slavi Strieglu, sisačkom umjetniku XX. stoljeća.

Prevođen na engleski, slovenski, slovački i makedonski jezik. Zastupljen u antologijama i zbornicima. Nagrađivan za prozu i poeziju uglednim hrvatskim i regionalnim nagradama /Pečat varoši sremsko-karlovačke; Borski susreti balkanskih književnika; Festival jugoslavenske poezije mladih; Smederevske pesničke jeseni; Muzej anđela; Brod knjižara-brod kulture; Nagrada Vesna Parun.../. Član Hrvatskog društva pisaca i nositelj Spomenice Domovinskog rata i Medalje „Oluja“.

